

DEĞİŞEN DENGELER
RUSYA-UKRAYNA
SAVAŞINDA KÖRFEZ ÜLKELERİ VE
MISIR'IN TUTUMU

Muhammed Selçuk Eşin

Konu

Değişen Dengeler Rusya-Ukrayna Savaşı'nda
Körfez Ülkeleri ve Mısır'ın Tutumu

Hazırlayan

Muhammed Selçuk Eşin

Tashih ve Eklmeler

Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi

Kategori

Gündem Analiz

Web Sitesi

sdam.org.tr

SDAM, Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi

İstanbul 2023

Yayın Kurulu

Bu yayının hakları SDAM Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi'ne aittir. Bu yayın SDAM'ın izni olmaksızın yayınlanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

DEĞİŞEN DENGELER RUSYA-UKRAYNA SAVAŞINDA KÖRFEZ ÜLKELERİ VE MISIR'IN TUTUMU

İÇİNDEKİLER

Giriş	5
ABD ve Rusya'nın Dış Politikaları	6
Körfez Ülkelerinin Ukrayna Savaşındaki Tutumları	7
Mısır	10
Sonuç ve Değerlendirme	12

*Analizimizde Körfez ülkeleri Mısır'ın,
Rusya-Ukrayna savaşındaki tutumunu
değerlendireceğiz.*

Giriş

2022 yılında Rusya'nın Ukrayna topraklarına girişi ile başlayan Rusya-Ukrayna savaşı küresel çapta birçok siyasi ve ekonomik gelişmeyi beraberinde getirdi. II. Dünya Savaşı'ndan beri savaş gerçeği ile yüzleşmemiş Avrupa devletleri için ise bu durum ayrı bir öneme sahip. Ukrayna'nın yanında yer alan Amerika Birleşik Devletleri için ise küresel anlamda gücünü gösterme ve müttefiklerinin kendi kararlarına yönelik tutumlarını görmesi açısından oldukça mühim. Küresel siyaset açısından önemi; uzun süredir tek kutuplu devam eden dünya güç dengesinin nereye varacağını ve ülkelerin bu değişen güç dengelerinde takınacakları tavrı görmek için ciddi bir anlamı var. Enerji ticareti açısından ciddi bir öneme sahip olan Ortadoğu ülkelerinin savaştaki tutumu ise her iki taraf için de merak konusu. Ortadoğu ülkelerinin bu savaş hakkındaki tutumunun önemi; ekonomik ve siyasi açıdan değerlendirilebilir. Ekonomik anlamda; Avrupa'nın Rusya'ya uyguladığı gaz ambargosu sonucu, Avrupa ve diğer ülkelerin gaz ihtiyacı için Körfez ülkelerine yönelmiş durumda. Siyasi olarak ise Amerika Birleşik Devletleri ile müttefik olan Körfez ülkelerinin takınacakları tavrın küresel siyasetteki güç dengesini nasıl etkileyeceğidir.

Analizimizde Körfez ülkeleri Mısır'ın, Rusya-Ukrayna savaşındaki tutumunu değerlendirip bu ülkelerin tutumlarının son dönemlerde sık sık gündeme gelen 'Amerika Birleşik Devletlerinin küresel sahnedeki gücünün yıprandığı' söylemine zemin oluşturup oluşturmadığını inceleyeceğiz.

ABD ve Rusya'nın Dış Politikaları

ABD yönetiminde her ne kadar başkanlar değişmiş olsa da dış politikada benzer kaygılar ile hareket edilmektedir. Barack Obama döneminde (2009-2017) belirginleşmeye başlayan dış politikadaki değişim Donald Trump (2017-2021) ile devam etti. Joe Biden (2021'den beri başkan) ise bu dış politika anlayışını devam ettirdi. Bu siyasetin temeli, ABD'nin odağını Asya-Pasifik ülkelerine kaydırması yönündedir.¹ Biden'ın, seçim dönemindeki en önemli vaatlerinden bir tanesi; odağın Çin'e kaydırılacağı yönündeydi. Ortadoğu ülkelerini öncelleyen bir dış politika, Biden ve ABD halkı tarafından çok da tercih edilen bir durum değil. Geçen yıllarda mevcut Afganistan yönetimi ile yapılan antlaşma² ve değişen Yemen politikası söz konusu siyasetin yansımalarıdır. Ortadoğu'da buna benzer adımlar atan ABD, özellikle Asya ülkeleri (Japonya, Hindistan) ile mevcut olan ilişkilerini daha ileri bir boyuta taşımaya çalışmaktadır. Biden, bu siyaset ile rakipleri olan Çin ve Rusya'nın yükselen güçlerine karşı kendi konumunu koruma ve güçlendirme politikası izlemektedir.

ABD karşısında yükselen güç olan Asya-Pasifik ülkeleri, ABD'nin Ortadoğu politikasında belirleyici bir konuma sahiptir. ABD'nin bu kısmi güç kaydırma durumu, Rusya ve Çin gibi küresel aktörler için yeni ilişkiler geliştirme fırsatı tanımaktadır. Bölge ülkeleri de var olan bu ilişkilere sıcak bakmakta ve gelişmesine yönelik politikalar izlemektedir.³ Rusya ve Çin ile olan çeşitli (enerji, gıda, ticaret ve silah) ortaklıklar ve değişen küresel güç dengelerinin, Ukrayna savaşı ile daha belirgin olması bu siyasetin başlıca nedenleri arasındadır. Uluslararası sistemin bir değişim sürecinde olduğu bu dönemde, ikili ve bölgesel bazdaki ittifakların değer kazanması, Ortadoğu ülkeleri tarafından takip edilen siyasetin bir başka nedenidir. Bölge ülkeleri tarafından icra edilen 'yeni arayış' temelli siyaset, Ukrayna savaşı ile daha belirgin hale gelmiştir.

Rusya'nın Ortadoğu'daki konumunun geçmişi, ABD'ye nazaran daha katmanlı bir yapıya sahiptir. Bu durumun en belirgin nedeni ise Rusya'nın mevcut başkanı Vladimir Putin'dir. Putin; Rusya'nın son 20 yıllık dış politikasına damga vuran ve belirleyici konumdaki kişidir. Putin'in Rusya için ne kadar önemli bir figür olduğunu belirtmek için "Putin Rusyası"⁴ isimli makale ve kitaplar yazılmıştır. 2000 yılının Mart ayında başkanlığa seçilen Putin, farklı dönemlerde farklı dış politika söylemleri geliştirmiş ve bunları siyasi arenada uygulamaya çalışmıştır.

Putin, seçildiği ilk dönemlerde uzlaşmacı ve barışçıl bir siyaset dili ortaya koymuştur. Seçildiği ilk dönemde yaptığı açıklamalarda, özellikle Alman filozof Immanuel Kant'ın

1 <https://www.setav.org/bidenin-zaruri-ortadogu-gezisi/>.

2 "ABD İLE TALİBAN ARASINDA YAPILAN ANTLAŞMA", SDAM, Nisan 2020. <https://sdam.org.tr/haberdetay/abd-ile-taliban-arasinda-yapilan-antlasma.html>

3 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3381366/sisi-m%C4%B1s%C4%B1r%E2%80%99%C4%B1n-rusya-ile-ili%C5%9Fkileri-geli%C5%9Ftirmek-istedi%C4%9Fini-belirtti>

4 Anna Politkovskaya, Putin'in Rusyası, İstanbul: Kaknüs Yayınlar 2014.

(ö.1804) Ebedi Barış Üzerine isimli eserine vurgu yapmıştır.⁵Putin, Kant'ın eserinde dile getirdiği uluslararası problemlerin barışçıl yollarla çözümünün dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. Putin'in bu dış politika anlayışı sabit kalmamıştır. Sonraki dönemlerde ne Kant ne de üniversite yıllarında üzerine çalıştığı Batı siyaset felsefecilerinin etkisi vardır. Putin'in ikinci dönemi de pragmatist bir anlayışa sahiptir. Bu dönemde ABD karşıtı söylemini güçlendirmiş ve daha milliyetçi-muhafazakâr bir söylem geliştirmiştir. Alexander Dugin⁶, Gennadi Zyuganov, Vladimir Jirinovski, Aleksandr Panarin ve Alexei Mitrofanov gibi siyaset felsefecilerinin söylemleri bu dönemde Rusya'nın dış politikası açısından önemli bir yerdedir. 2008 Gürcistan müdahalesi, 2014 Kırım ilhakı, Suriye iç savaşındaki konumu ve son olarak Ukrayna savaşı, "Putin Rusya'sının" dış politikaya yönelik hamleleridir.

Rusya bulunduğu konum itibari ile Ortadoğu ülkelerine uzak olsa da, Suriye iç savaşının başlamasından bu yana Ortadoğu ülkelerine coğrafi açıdan yakın hâle geldi. Coğrafi yakınlık ile birlikte siyasi anlamda da bir yakınlık kurduğu ve ilişkilerde bir başarı elde ettiği bir gerçektir. Arap Baharı döneminden bu yana birçok ekonomik ve siyasi ortaklık⁷ geliştiren Rusya özellikle gaz anlamında bir ortak olarak algılanmaktadır. Sadece siyasi anlamda değil, İslam dini hakkında yaptığı açıklamalar ile Ortadoğu ülkelerinin güvenini kazanma çabası içindedir⁸. Bununla birlikte Rusya, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın gözlemci ülke statüsü verdiği beş ülkeden biridir⁹. Atılan tüm siyasi ve ekonomik adımları ile Rusya, Ortadoğu'daki konumunu güçlendirmeyi ve ABD'nin bölgedeki kuvvetini kırmayı hedeflemektedir.

ABD'nin son yıllarda izlediği Ortadoğu politikası, Rusya'nın elini daha güçlü hale getirmektedir. Her ne kadar Rusya, başlayan savaş ile Suriye'deki askeri gücünü azaltmış olsa da hala bölgede bulunmaktadır. Ortadoğu ülkeleri, Rusya ve Çin'in yayılmacı siyasetini, ABD'ye karşı bir 'denge unsuru' olarak kullanmaktadırlar. Bu denge politikasının en belirgin olduğu olay ise Ukrayna savaşı olmuştur. Analizimizin devamında bu 'denge politikasını' incelemeye çalışacağız.

Körfez Ülkelerinin Ukrayna Savaşındaki Tutumları

ABD'nin bölge hakkındaki stratejik değişimi, dış politika eğilimleri ve bunun getirdiği yeni sistem, Körfez ülkeleri açısından oldukça önemli. Körfez, uluslararası siyasetini, ABD'nin bölgede etkin olduğu bir konum üzerinden şekillendirmişti. ABD'nin geçmiş başkanı olan Donald Trump döneminde başlayan krizler, Biden döneminde de varlığını korumaya devam etti. Krizlerin başlıca nedeni; ABD, her ne kadar güç dağılımında Ortadoğu'daki payını azaltma eğiliminde olsa da bölgedeki müttefiklerinden eski döneme uygun

5 "Vladimir Putin'in Dış Politika Felsefesi", İNSAMER, 24.05.2019.

6 <https://www.indyturk.com/node/480441/d%C3%BCnyadan-sesler/putinin-kula%C4%9F%C4%B1na-f%C4%B1s%C4%B1ldayan-adam-aleksandr-dugin>

7 "RUSYA'NIN ORTADOĞU POLİTİKASI", ORSAM, Temmuz 2012.

8 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/putin-adil-bir-dunya-duzeni-cabasinda-ortaklarinin-islam-ulkeleri-oldugunu-belirtti/2671749>

9 <https://www.mfa.gov.tr/islam-isbirligi-teskilati.tr.mfa>

davranmalarını ve ABD'nin ve müttefiki (özellikle İsrail) olan ülkelerin çıkarlarına uygun davranmalarını istemektedir. Ama Körfez bu isteklere çok da sıcak bakmamaktadır. Kendi ülke çıkarlarını da göz önünde tutan siyasi hamleler yapmayı tercih etmekte.

Körfezin, Rusya'ya bakışı ise gittikçe olumlu yöne kaymaktadır. Putin Suudi Arabistan'ı ziyaret eden ilk Rus devlet başkanıdır. Aynı zamanda Suudi Kralı'nın ilk Rusya ziyareti Putin döneminde gerçekleşmiştir.¹⁰ Mevcut dönem itibari ile birçok ortak antlaşmayla Moskova-Riyad hattı sıcak tutulmaya çalışılmaktadır. Özellikle gaz ve silah ticareti bu ilişkilerin en önemli kalemini oluşturmaktadır.¹¹ Körfez ülkeleri, Rusya ve Çin'in kendileriyle

Resim 1: Körfez ülkeleri haritadaki yüz ölçümleri

olan ilişkilerini ilerletme yönündeki yaklaşımlarına sıcak bakmaktadır.

Ukrayna-Rusya savaşı hakkında Körfez ülkelerinin herhangi bir taraf tutmaktan çok uzak olduğu gözlemlenebilir. Amerika ve Avrupa'nın net bir taraf olduğu bu savaşta, bölge ülkeleri daha stratejik ve temkinli bir politika izlemektedirler.

Daha öz bir ifade ile söylemek gerekirse; 'süreci ağırdan alıyorlar'. Özellikle Körfez ülkeleri 'geleneksel müttefikleri' olan ABD'nin net bir taraf olduğu savaşta tarafsız konumlarını korumaya devam etmektedirler.

Yürütülen bu siyasetin en önemli göstergesi ise Birleşmiş Milletler'de yapılan oylama oldu. Rusya'nın Ukrayna topraklarına başlattığı işgal girişimini 'kınama' için yapılan oylamada Suudi Arabistan onay verdi.¹² Onay vermesine rağmen, savaşı başlatan taraf olan Rusya ile bir kriz söz konusu olmadı. Suudi Arabistan Veliht Prensi Muhammed bin Selman, savaştan sonra Putin ile telefon görüşmesi yaparak son dönemde yaşanan gelişmeleri ele aldı.¹³ Özellikle Riyad yönetimi, Moskova ile sıcak ilişkilerini devam ettirmektedir. Körfez ülkelerin bir diğer üyesi olan BAE ise daha açık bir şekilde Amerika'nın tutumunun karşısında durdu ve BM'deki oylamada onay vermeyip 'çekimser' oyu kullandı.¹⁴

Körfez ülkeleri tarafından takınılan bu tavrın belli başlı birkaç nedeni var. Söz konusu

10 "RUSYA'NIN ORTADOĞU POLİTİKASI"

11 Koç, E. (2020). Rusya'nın Ortadoğu'da taktiksel hamleleri: Rusya ve Suudi Arabistan ilişkileri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*.

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-genel-kurulu-rusyanin-ukrayna-bolgelerini-yasa-disi-ilhakini-kinayan-karari-kabul-etti/2709985>

13 <https://sputniknews.com.tr/20220721/putin-ve-suudi-veliaht-prensi-telefonda-gorustu-1058984689.html>

14 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/arap-ulkeleri-rusya-ukrayna-savasinda-tarafsizliklerini-korumaya-calisiyor/2536967>

nedenler arasında, ABD'nin değişen Ortadoğu politikasının kendini göstermeye başlayan politik adımları var. Özellikle Yemen'deki iç savaşta ABD'nin değişen tutumu, araştırmacılar tarafından gözlemlenmiştir. Yemen iç savaşı, Körfez için oldukça önemli çünkü Husiler, Suudi devleti için doğrudan tehdit teşkil etmektedir. Ayrıca ABD, Husileri terör listesinden çıkarmayı gündemine almıştı.¹⁵ ABD'nin Riyad yönetimine silah satışını askıya alması ise diğer bir önemli gelişmedir.¹⁶ Kaşıkçı cinayeti için ABD'nin yayımladığı raporda, Veliht Prens Selman hedef gösterildi.¹⁷ Tüm bu vakalar, Körfez ülkelerinin Ukrayna savaşındaki tutumunu anlamada bizlere yardımcı olmaktadır.

Körfez ülkelerinin gelirlerinin en büyük kaynağı olan petrol ihracatı, ülkelerin tutumlarını belirlemede ciddi bir etkidir. Enerji konusu, savaş ile daha çok değer kazandı. Savaş ile Rus gazının Avrupa'ya gelmeme durumu, Arap ülkelerini daha stratejik bir duruma getirdi. Dünya ölçeğindeki petrol kaynaklarına sahip olan Körfez ülkeleri, bunu sadece ekonomik anlamda değil, siyasi anlamda da bir güç unsuru olarak kullanmaktadırlar. Bununla birlikte yeni ekonomik kaynak ile bu durumu daha da güçlendirmek istemektedirler. Siyasi olarak Ukrayna Savaşı'nda ABD'nin yanında yer almayan Körfez ülkeleri, enerji konusunda da aynı tavrı devam ettirmiştir. Hatta enerji konusunda daha açık bir tavır takındıkları söylenebilir. ABD, Ukrayna Savaşı dolayısıyla ciddi bir enerji sıkıntı yaşayacak olan Avrupa için Körfez ülkelerinden petrol üretimini artırmasını talep etmiştir. Ama bu talep, ret cevabı aldı.¹⁸ Artırma talebine ret cevabı veren OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü) ülkeleri, petrol üretimine geçmiş dönemlere nazaran bir azaltma da getirdiler. Birleşik Arap Emirlikleri Enerji Bakanı Süheyl Al Mazrouei, "Bu siyasi değil, teknik bir karar" dedi. Kuveyt'in Petrol Bakan Vekili Muhammed el-Fares ise kararın, piyasaya olumlu bir etki yapacağını savundu.¹⁹

Enerji hâlâ zor bir mesele olsa da Körfez için ciddi bir imkân. Körfez ülkeleri, özellikle de Suudi hükümeti bunun farkındadır. ABD tarafından petrol üretimini artırmalarına yönelik talebe ret cevabı vermeleri ve OPEC tarafından kabul edilen üretim miktarına bağlı kalacaklarını belirtmeleri, bunun en büyük göstergesidir. Veliht prensin yaptığı muhtelif açıklamalarda Suudi Arabistan'ın ABD'deki yatırımlarına (800 milyar dolar) vurgu yapması ve Çin ile devam eden ortaklıklarını geliştirmeye devam etmesi bu mesajın ekonomik yönüne de vurgu yapmaktadır.

Rusya'nın neredeyse tek başına devam ettirdiği bu savaşı ne zaman nihayete erdireceği bölge için önemli bir konudur. Çünkü savaşın uzaması demek, ekonomik ve siyasi anlamda tarafların daha çok yıpranması anlamına gelecektir. İşte bu durumda her iki taraf daha açık şekilde müttefiklerinden yardım isteyecektir. Bu durumda Körfez ülkelerinin net bir

15 <https://tr.euronews.com/2021/02/06/biden-yonetimi-husileri-teror-orgutu-listesinden-c-karmaya-haz-rlan-yor>

16 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-yemende-suudi-arabistana-verdigi-askeri-destegi-sona-erdirdi/2134391>

17 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56215528>

18 <https://www.bbc.com/turkce/articles/crgn0z964qdo>

19 <https://www.bbc.com/turkce/articles/crgn0z964qdo>

tavır koyması istenebilir. Bu tür durumlarda Körfez ülkelerinin tavrı, ABD'nin küresel gücünü muhafaza etmesi açısından oldukça önemli olacaktır.

Mısır

Mısır, hem bölgesel hem de ulusal anlamda ciddi bir öneme sahiptir. Özellikle ABD'nin Ortadoğu stratejileri için mühim bir konumu vardır. Bu kadar kritik bir ülke olmasının en büyük nedeni konumudur. ABD'nin bölge politikasında belirleyici bir yeri olan İsrail ile komşudur. Ayrıca Süveyş Kanalı'nın kontrolü Kahire yönetimine aittir. Bu nedenler ile

Mısır, ABD'nin hiçbir zaman gözden çıkaramayacağı ülkeler arasındadır. Mısır için de ABD'nin değerli bir yeri olduğunu söyleyebiliriz. Bu değer en önemli nedeni ise ABD yönetiminin Mısır'a yaptığı mali yardımlardır. Bu yardımlar ciddi rakamlara ulaşmış durumdadır. Washington yönetiminin 1940 yılından itibaren yaptığı yardımlar toplam 70 Milyar doları geçmiştir.²⁰ Yapılan bu yardım Mısır ekonomisi için hayati öneme sahiptir.

Söz konusu bu yardımların iki çeşidi bulunmaktadır. Birincisi askeri, ikincisi ise ekonomik yardımlardır. ABD'nin yaptığı bu yardımlar, Mısır yönetiminin bağımsız kararlar almasındaki en büyük engeldir.

Rusya ile Mısır arasındaki ilişkiler, Soğuk Savaş döneminden beri kademeli bir şekilde artmaktadır. Bu artış özellikle Muhammed Mursi'ye yaptığı darbe ile iktidara gelen Abdulfettah es-Sisi ile daha hızlı bir artış yakalamıştır. Sisi yaptığı açıklamalarda Rusya ile ilişkilerini ilerletmek istediğini açıkça belirtmektedir.²¹ Rusya ile kurulan bu ilişkilerin en önemli ayağını silah ticareti oluşturmaktadır. Silah ticareti, Mısır siyaseti açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Mısır, silah alımında dünyada üçüncü sırada yer almaktadır.²² Mısır için, yapılan bu silah ticaretinin en önemli tedarikçisi geçmiş yıllarda ABD idi. Ancak son yıllarda Rusya, ABD'nin yerini almış durumda. Bu nedenle ABD ile Mısır ilişkileri, gergin dönemler geçirmektedir. Özellikle Trump döneminde ilişkiler ciddi anlamda gerilmişti. Trump, Mısır'ın ABD'den aldığı paralar ile Ruslardan silah aldığını söylemişti.²³ Bu açıklamalar iki

20 "Mısır-Rusya İlişkilerinde Askerî Boyut", ORSAM, Mart 2021.

21 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3381366/sisi-m%C4%B1s%C4%B1r%E2%80%99%C4%B1n-rusya-ile-ili%C5%9Fkileri-geli%C5%9Ftirmek-istedi%C4%B1n-belirtti>

22 "Mısır-Rusya İlişkilerinde Askerî Boyut".

23 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2709781/trump-sonras%C4%B1-abd-m%C4%B1s%C4%B1r-ili%C5%9F->

Sonuç ve Değerlendirme

Ukrayna savaşı birçok küresel gelişmeyi beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler sadece Ukrayna ve Rusya'yı değil, tüm dünyayı etkilemiştir. Ukrayna'nın yanında yer alan ABD ve Batı, savaşın Ukrayna tarafından kazanılması için tüm güçleri ile mücadele etmektedirler. Bu nedenle, diğer ülkelerde bulunan güçlerini savaş bölgelerine kaydırmaları, özellikle yıllardır emperyalist hedefleri doğrultusunda buldukları Ortadoğu coğrafyasını etkilemiştir.

Ortadoğu ülkelerinin neredeyse tümü net bir tavır ortaya koymaktan kaçınmaktadır. Hiçbir Ortadoğu ülkesi savaş sonrası Rusya ile bir kriz yaşamamıştır. Savaş öncesi yapılan antlaşmalar ve ortaklıklar devam etmiştir. Bu durum, Ortadoğu ülkelerinin ABD ile Rusya arasında geçen bu savaşı en az hasar ile atlarmaya çalıştıklarını göstermektedir.

ABD'nin net bir taraf olduğu bir savaşta Ortadoğu ülkelerinden beklediği desteği alamadığı gerçeği göz önündedir.

Bölge ülkeleri, ABD'nin odağının Asya-Pasifik ülkelerine kaydırılması ile başlayan sürecin olası sonuçlarına kendilerini hazırlamaya başlamışlardır. Körfez ülkelerinin blok olarak ABD'nin yanında yer almaması ve istenilen enerji ihtiyacına olumlu cevap vermemeleri bizlere bunu kanıtlamaktadır. Körfez, enerji kaynakları ile olası durumlarda daha bağımsız kararlar alabilme gücüne sahiptir. Ama bu tamamen ABD karşıtı bir siyaset sürdürecekleri anlamına gelmez.

Körfez ülkelerinin yeni güç dengelerinde nerede yer alacağı oldukça önemlidir. Enerji konusu dünya için hâlâ ciddi bir sorundur. Bu nedenle enerji kaynaklarını ellerinde bulduran Körfez ülkeleri ciddi bir denge unsurudur. Yıllardır ABD'nin tek müttefik olarak algılandığı bu bölgede yeni aktörler dengeleri değiştirebilir. Özellikle silah ticareti noktasında Rusya, küresel ticarete ise Çin bölgenin yeni müttefikleri olabilir. Mısır gibi Kuzey Afrika'nın en kalabalık ülkesinin en büyük silah ticaretini Rusya ile yapması önemlidir. Diğer yandan Çin'in bölge ülkelerini ilgilendiren birçok diplomatik konuda olaya müdahil olması ve arabulucu rolünü üstlenmesi dikkat çekicidir. Özellikle 13 Mart tarihinde Suudi Arabistan-İran arasında yapılan mutabakatta Çin'in arabulucu olması bölge de değişen güç dengelerinin bir habercisidir.

ABD ise yıllardır uluslararası arenada ki gücünü korumanın peşindedir. Yeni rakiplerine karşı hamleler yapıp değişimi kendi yönüne çekmeye çalışmaktadır. ABD'nin bu denge savaşında tek başına yer alması oldukça zor görünmektedir. Enerji ve ekonomi konularında desteğe ihtiyacı vardır. Bunun için Biden, yaptığı Ortadoğu ziyaretleriyle bu ilişkileri korumaya çalışmaktadır. ABD'nin yapacağı yeni hamleler ve süreç, bizlere Biden'ın seçim sloganı olan "ABD geri geliyor"un ne kadar gerçekçi olacağını gösterecektir. Ama gerçek şudur ki ABD küresel anlamda bir kriz yaşamaktadır. Uluslararası dengeler ise uzun süreli

krizleri tolerans edecek bir süreçte değildir.

Küresel güçler arasında devam eden bu çekişmelerin İslam dünyasına nefes aldıracağı yönünde bir sonuca varmak için daha somut neticeler alınmış değildir. Buna benzer küresel çaptaki 'değişim' durumlarında karlı çıkan taraflar, strateji ve birlik sahibi olan taraflardır. İslam âlemi, bu birliği tesis edecek kurumsal yapılar ile bu birliği tesis edebilmelidir. Ümmet coğrafyası, oluşturacağı birlik stratejisi ile ciddi kazanımlar elde edebilecek potansiyeli barındırmaktadır. Hem kısa hem de uzun vadede kazanımlar elde edebilmek için, ümmet kendi ittifakını oluşturabilmelidir. Ve küresel güçlerin stratejileri üzerinden değil kendi kurduğu 'birlik stratejisi' üzerinden politikalar yürütmesi halinde, bir denge unsuru değil bizatihi denge kuran pozisyonuna gelecektir.

Yaşanılan bu durumda İslam dünyasının dikkat etmesi gereken bir diğer konu, İslam'a yönelik düşmanca tavrın değişmediğidir. Bu tür uluslararası değişim süreçlerinde taraflar tarafından kullanılan dile ve yapay pratiklere aldanılmamalıdır. Küresel anlamda İslam'a yönelik düşmanlığın değişmediği ve devam ettiği gerçeği hala somut olarak karşımızda durmaktadır. Bu nedenlerden ötürü ümmet, 'diğerlerinin' değil kendi kazanımlarını önceleyen plan ve stratejiler üzerinde çalışmalıdır. Bu politikaların devamlılığı için çatı kurumlara ihtiyaç vardır.